

Lokal nr 8. Höreda, Eksjö

Belägenhet: Försökslokalen ligger strax SV om Höreda samhälle 6-7 km SSV om Eksjö (N-S koord: 6387430, Ö-V koord: 1454140, H.ö.h: 225 m). Skogsmarken är en frisk sandig-moig morän utan översilning. Vegetationstypen är smalbladigt gräs och ståndortsindex uttryck för gran är H100=G28.

Tillgänglighet: Försöket nås genom att ta till vänster vid idrottsplatsen strax söder om Höreda kyrka. Följ vägen över fältet in i skogen och ta sedan åt vänster där vägen delar sig. Det finns gott om plats att parkera fordon och dessutom är vägen nästan inte alls trafikerad.

Markägare: Linköpings Stifts Egendomsförvaltning

Trädslag: Vårtbjörk (*Betula pendula*)

Syfte: Klontest respektive avkommeprövning av plusträd för urval av genetiskt bra träd till fröplantager och för fortsatt, långsiktig skogsträdsförädling.

Anläggning: Försöket planterades 1990 med 1-åriga täckrotsplantor. Kloningen av plusträden har gjorts genom vävnadskulturteknik där man utgår från vitala grenknoppar.

Försöksplan: Randomiserat blockförsök. Planteringsförbandet är 2x2 m. Areal: 0,7 ha.

Tabell 1. Översikt över ingående försök på Höredalokalerna.

Försök	8a	8b	8c	8d	8e
Material, ursprung	Fröplantor. Korsningar mellan plusträd i Asarumsplantagen	Kloner från Tyskland, Polen och Holland	Kloner från södra Sverige	Fröplantor. Korsningar mellan plusträd i Asarumsplantagen	Kloner från Finland och Lettland
Design	16 olika sorter i 12 block med två plantor per sort och block	34 olika kloner i 5 block med en planta per klon och block	84 olika kloner i 5 block med en planta per klon och block	11 olika sorter i 12 block med två plantor per sort och block	21 olika kloner i 4 block med en planta per klon och block

Skötsel: Samtliga försök gallrades till ca 1500 st ha⁻¹ vintern 2002/03 (14 år), vilket var sent med tanke på det täta utgångsförbandet om 2x2 m (2500 st ha⁻¹). Flera kronor var då starkt upphissade och har inte återhämtat sig sedan dess. Gallringen var dock svag och kompletterades vintern 2005/06 (17 år) så att dagens stamantal kring 1000 stammar ha⁻¹ nåddes (se tabell 2).

Produktion: Produktionsdata för respektive försök framgår av tabell 2 nedan. Totala produktionen erhålls som summan av volymen på kvarvarande och utgallrade träd. Det finns inga uppgifter om utgallrad volym, men en uppskattning har gjorts utifrån antalet levande träd före första gallringen.

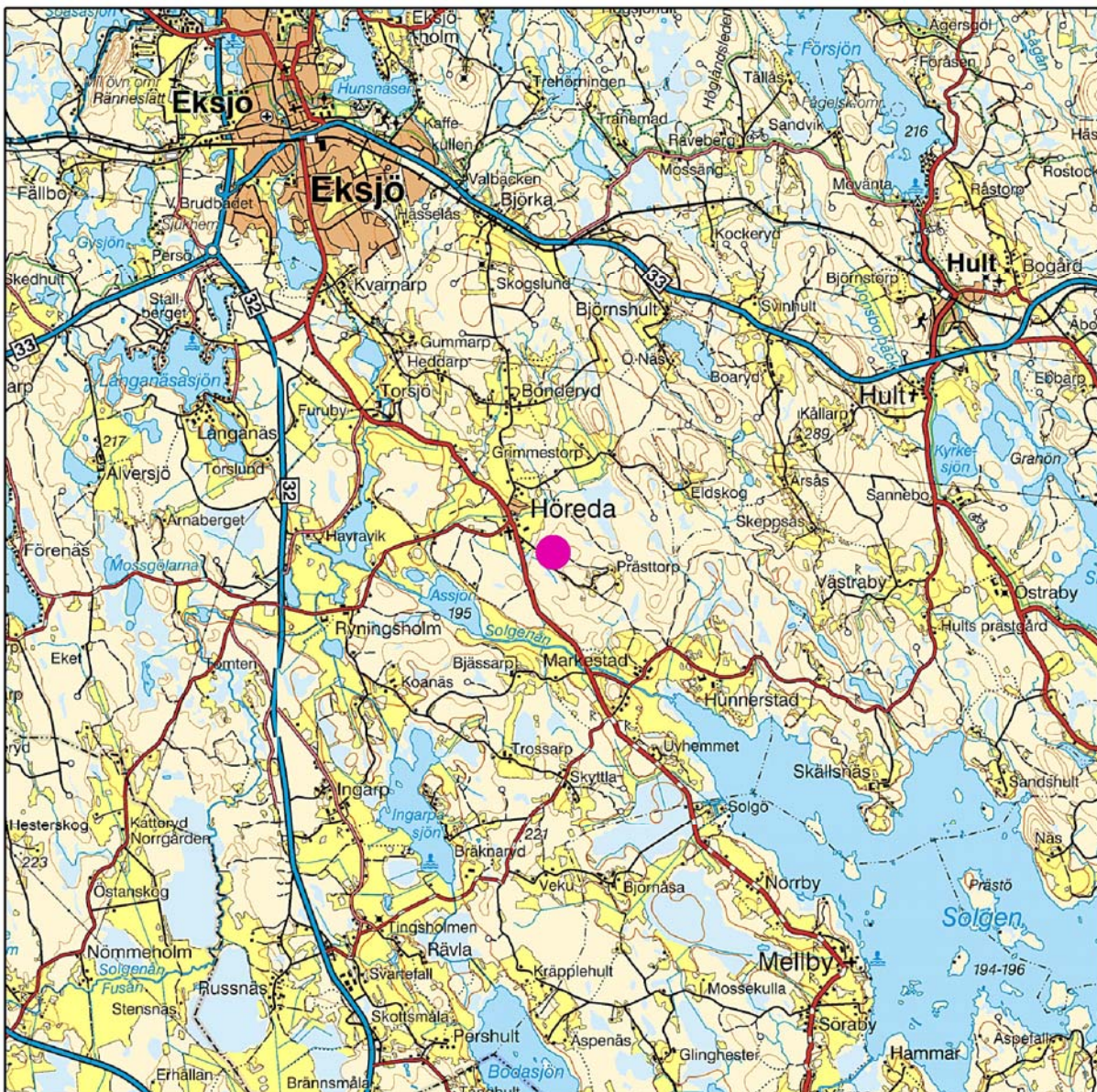
Tabell 2. Beståndsdata över Höredaförsöket hösten 2006, dvs. vid 18 års ålder.

Försök	Material	Befintliga träd					Gallring	Tot prod.
		Höjd m	Dia cm	Stamantal st ha ⁻¹	Volym m ³ sk ha ⁻¹	Volymtillväxt m ³ sk ha ⁻¹ år ⁻¹	Volym m ³ sk ha ⁻¹	Volym m ³ sk ha ⁻¹ år ⁻¹
8a	Asarum1, fröpl	14	12	1036	83	4.6	20	5.7
8b	Tysk, kloner	15	13	833	88	4.9	13	5.6
8c	Sve, kloner	15	13	1069	104	5.8	30	7.5
8d	Asarum2, fröpl	14	13	1042	97	5.4	28	6.9
8e	Finl, kloner	15	13	1146	111	6.2	22	7.4
Alla		15	13	1031	96	5.3	24	6.7

Slutsatser: Mot bakgrund av att totalåldern endast är 18 år (hösten 2006) får tillväxten bedömas som god. Gallringarna gjordes något sent vilket kan ha minskat de kvarvarande trädens förmåga att svara på det utökade livsutrymmet efter gallringen. På denna typ av mark bör björken uppnå ca $9 \text{ m}^3 \text{ sk ha}^{-1} \text{ år}^{-1}$ efter ca 40 års tillväxt.

I södra Sverige kan björk syd- eller nordförflyttas ca två breddgrader ($\pm$ 22 mil) från dess ursprungliga växtplats utan några synbara effekter på tillväxt, stamkvalitet eller överlevnad. Större förflyttningar är negativa och därför rekommenderas inte finsk björk söder om latitud $59,5^\circ$. Det finns dock finska (och tyska) björkar som har en tillväxtrytm som är anpassad till det sydsvenska klimatet, vilket vi går att se i försök 8e (och 8b). Trots att de finska björkarna förflyttats söderut ca 30 mil är det många som växer bra.

Generellt sett är det stor skillnad mellan olika kloner (plusträd) både i tillväxt och i stamkvalitet oavsett ursprungsland. De svenska kloner som visat sig vara bra på samtliga testlokaler har valts ut till fröplantagen i Ekebo som producerar förädlad frö till södra Sverige. I den fortsatta förädlingen kommer även de bästa finska och tyska klonerna att ingå. Ett exempel på ett plusträd som finns representerat i fröplantagen är klon nr 46 som finns representerad med 5 individer i försök 8c (märkta med röd färg i brösthöjd).

Försök nr 8, Höreda

Björk

Parcellnummer finns angivet på aluminiumstolpe i parcellens nedre vänstra hörn

